

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Δ. ΧΑΡΩΝΗ, *Παιδαγωγική Ἀνθρωπολογία Μεγάλου Βασιλείου*, τόμος Α' Εἰσαγωγή - Κείμενα, σσ. 618, Ἀθήναι 2002, ἔκδοσις "Τὸ Βυζάντιον"

Ὁ ἔγκριτος θεολόγος - παιδαγωγός, Βασίλειος Δ. Χαρώνης, μετὰ τὸ ἐπίτευγμα τῆς ἐκδόσεως τοῦ τετρατόμου ἔργου *Παιδαγωγική Ἀνθρωπολογία Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου*, βραβευθέντος ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, ἐχώρησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν ἀναλόγου ἔργου διὰ τὸν ἕτερον τῆς σεπτῆς τριάδος τῶν Μεγάλων Ἱεραρχῶν, τὸν φωστῆρα τῆς Καισαρείας Βασίλειον τὸν Μέγαν. Καὶ ἤδη ἐκκυκλοφορήθη ὁ παρουσιαζόμενος πρῶτος τόμος, περιλαμβάνων εἰσαγωγὴν, ἀναφερομένην εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (σσ. 13-28), παρουσιάσιν τῶν παιδαγωγικῶν καὶ ποιμαντικῶν ἰδεῶν του (σσ. 29-198) καὶ κείμενα εἰς τὸ πρωτότυπον καθὼς καὶ δόκιμον νεοελληνικὴν μετάφρασιν κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν βάσει τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τῆς διηκούσης γενικῆς ἐννοίας μὲ ὑπομνηματισμὸν πρὸς βαθυτέραν κατανόησιν, ὅπου τοῦτο κρίνεται σκόπιμον ἢ ἀναγκαῖον (σσ. 139-555). Ὁ τόμος κλείεται μὲ λίαν καθοδηγητικὸν πίνακα περιεχομένων (σσ. 587-610).

Διὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἔργου ἀπητήθη σύντονος προσπάθεια ἀπὸ μέρους τοῦ συγγραφέως καὶ ἀξιοποίησις τῶν τριῶν βασικῶν ἐκδόσεων Πατερικῶν Κειμένων, ἧτοι τῶν σειρῶν *Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας (Ε.Π.Ε.)*, *Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων (Ε.Ε.Π.)* καὶ τοῦ κλασικοῦ ἔργου *Ἑλληνικὴ Πατρολογία (P.G.)* τοῦ J.P. Migne. Ἐκ τοῦ πλουσίου αὐτοῦ ἀμνητοῦ συνεκεντρώθησαν μετὰ περισσῆς ἐπιμελείας 2250 περικοπαὶ ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἀναφερόμεναι εἰς εὐρὺ φάσμα θεμάτων, τὰ ὅποια ὁμαδοποιοῦνται εἰς 433 ὁμοειδῆ πεδία ἀναφορᾶς, κατανεμηθέντα εἰς τρεῖς τόμους, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξεδόθη ἤδη ὁ πρῶτος. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρεται ὅτι τὰ κύρια θέματα, τὰ ὅποια παρουσιάζονται εἰς τὸ ἔργον, εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀγωγή του μὲ ἐπέκτασιν εἰς τὸ φυσικὸν περιβάλλον του, καθ' ὅτι ὁ σοφὸς Ἱεράρχης μὲ τὴν *Ἐξαήμερόν* του ἀνάγειται εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Σύμπαντος.

Εἰδικώτερον: Ὁ συγγραφεὺς συνείρων εὐστόχως στοιχεῖα ἀπὸ κρίσεις συγχρόνων τοῦ ἱεροῦ Πατρὸς, τὴν ὑμνογραφίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ χαρακτηρισμοὺς νεωτέρων Πατρολόγων καὶ Φιλολόγων, ἡμετέρων καὶ ξένων, παρουσιάζει ἀνάγλυφον τὴν πολυεδρικὴν του προσωπικότητα ὡς πολυμεροῦς ἐπιστήμονος, κατόχου καὶ ἐρμηνέ-

ως τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἔσω παιδείας, γνώστου τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, δημιουργοῦ εὐρυτάτου φιλανθρωπικοῦ ἔργου, κήρυκος τοῦ θείου λόγου, στεροῦ προστάτου τῆς Πίστεως κατὰ τῶν αἰρετικῶν καὶ διωκτῶν τῆς, συγγραφέως πολυγραφοτάτου. Ἡ πολύκλαυστος πρόωρος ἐκδημία του ἀπεστέρησε τοὺς συγχρόνους του Χριστιανούς τῆς εὐεργετικῆς παρουσίας του. Ὅμως, κατὰ τὴν προσφυῆ παρατήρησιν τοῦ συγγραφέως, ἡ ὁσία βιοτή, τὰ διατηροῦντα ἔκτακτον ἐπικαιρότητα σοφά του συγγράμματα, ἡ φερώνυμος θεία Λειτουργία ἐξακολουθοῦν νὰ σοφίζουν, νὰ οἰκοδομοῦν καὶ νὰ ἐμπνέουν τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν αἰώνων καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν κοσμογονικὴν ἐποχὴν μας, κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ πνεῦμα δοκιμάζεται καὶ αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι διέρχονται κρίσιν. Τοιοῦτοτρόπως ἐπικυροῦται ἀπολύτως τὸ γραφέν·

Ζῆ Βασίλειος καὶ θανῶν ἐν Κυρίῳ,
ζῆ καὶ παρ' ἡμῖν ὡς λαλῶν ἐκ τῶν βίβλων.

Χωρῶν εἰς τὸ κυρίως περιεχόμενον τοῦ ἔργου του ὁ συγγραφεὺς παραθέτει κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν τὰς Παιδαγωγικὰς καὶ Ποιμαντικὰς Ἰδέας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου μὲ παρεμβολὴν στοιχείων, τὰ ὅποια συμβάλλουν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων καὶ τὴν ψυχικὴν καλλιέργειαν τῶν ἀτόμων. Κατὰ τρόπον εὐληπτον καὶ εὐσύνοπτον παρουσιάζονται βάσει χωρίων ἀπόψεις, προτάσεις καὶ ὀρισμοὶ τοῦ Ἱεροῦ Πατρός. Ἡ συστηματικὴ μέθοδος παρουσιάσεως καὶ ἡ ἀνάλυσις τῶν σχετικῶν λημμάτων εἰς γλῶσσαν εὐληπτον καθιστᾷ τὸ ἔργον εὐχρηστον δι' εἰδικούς ἐπιστήμονας καὶ ἐρευνητάς, ἀλλὰ καὶ προσιτὸν εἰς εὐρύτερον κοινὸν ἀναγνωστῶν, ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν πνευματικὴν των συγχρότησιν καὶ τὴν ψυχικὴν των οἰκοδομήν.

Εἰς τὸ τρίτον καὶ ἐκτενέστερον τμήμα τοῦ ἔργου περιέχονται τὰ ἐπιλεγέντα κείμενα, ἀναφερόμενα εἰς τὰς πρώτας 135 θεματικὰς ἐνότη-
τας κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν (Α - Δ), ἀπαρχομένας ἀπὸ τὸ "Ἄγαθόν, Ἄγαθότητα" καὶ ληγούσας εἰς τὴν "Δοξολογίαν Θεοῦ", αἱ ὅποια ἀναλύονται καὶ εἰς ὑποενότητας, ἀναλόγως τοῦ εὗρους τοῦ περιεχομένου των καὶ ὡςάκις κρίνεται σκόπιμον ἢ ἐπιβαλλόμενον. Τὸ πρωτότυπον κείμενον συνοδεύεται κατ' ἀντιστοιχίαν ἀπὸ εὐχεραίνουσαν τὴν κατανόησιν του νεοελληνικῆν μετάφρασιν, ὥστε ὁ μελετητής, κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν δυνατότητά του, νὰ ἔρχεται "ἐνώπιος ἐνωπίῳ" εἰς κοινωνίαν καὶ οἰκείωσιν καὶ μὲ τὸ καλλιεπὲς πρωτότυπον.

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καθίσταται προσιτὸς ὁ πλοῦτος τῆς σοφίας καὶ μεταδίδεται ἡ πίστις τοῦ Μεγάλου Ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρός, στοιχεῖα πολῦτιμα καὶ ἐφόδια πρόσφορα ὄχι μόνον διὰ θεολόγους καὶ κληρικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ παιδαγωγούς γενικῶς, ἰδιαιτέρως δέ δι' ἀσχολουμένους μὲ τὴν ψυχολογίαν καὶ κοινωνιολογίαν ἐπιστήμονας. Ἄλλὰ καὶ εὐρύτεραν ἀπήχησιν ἔχει καὶ γενικώτερον ἐνδιαφέρον προκαλεῖ τὸ ἔργον ὡς πλουσία εἰς περιεχόμενον πνευματικὴ κιβωτός, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ μελετητὴς δύναται νὰ ἐξάγῃ ἐκάστοτε πρὸς γνῶσιν καὶ οἰκοδομὴν θησαυρίσματα "καινὰ καὶ παλαιά".

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τὸ ἔργον τοῦ Βασιλείου Χαρώνη ἀποβαίνει καθοδηγητικὸν εἰς τὴν μεταβατικὴν ἐποχὴν μας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπὸ πολλοὺς ἐπιχειρεῖται παρώθησις τοῦ πνεύματος εἰς τὸ περιθώριον. Ὅμως τοῦτο αἰείζωνον, δημιουργικὸν καὶ ἐλπιδοφόρον ἀναδύεται ἀπὸ διαχρονικῆς ἰσχύος συγγράμματα, ὁποῖα τὰ ἔργα τοῦ Μεγάλου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων προστάτου Ἱεράρχου Βασιλείου, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιρρῶνεται ἡ ἀναζωπύρωσις τῆς πίστεως, εὐρύνεται ἡ μελέτη τῆς Πατερικῆς σοφίας, ἐνδυναμοῦται ἡ βίωσις τῆς νοερᾶς προσευχῆς, συντελεῖται λειτουργικὴ ἀναγέννησις.

Εἰς αὐτὴν τὴν στροφὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔντονος εἶναι ἡ ἀναζητήσις πνευματικῶν ἐρεισμάτων, ἡ ἐπιμελημένη καὶ εἰς καλαίσθητον ἐκτύπωσιν παρουσιαζομένη ἐργασία δύναται βασίμως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς οὐσιαστικὴ προσφορά.

Διὰ τῶν σελίδων τῆς διήκει ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς χριστιανικῆς διδαχῆς καὶ ὁ ὑψηλόφρων λόγος τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Συγχαίρομεν καὶ ἐντεῦθεν τὸν συγγραφέα, δόκιμον θεράποντα τῆς Παιδείας καὶ ὀτρηνὸν τῆς Πατερικῆς σοφίας μελετητὴν, καὶ εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν ὀλοκλήρωσιν καὶ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον ἔργου του.

Παναγώτης Κων. ΒΛΑΧΟΣ